

Værktøj:

Grøn din organisation og dit projekt

Hvad er 'grønning'?

I relation til internationalt udviklingsarbejde betyder grønning at integrere overvejelser og sætte konkrete mål for klima, natur/biodiversitet og miljø i ens aktiviteter og -organisationer. Som minimum betyder grønning, at internationale projekter skal "sikres" mod at have negative effekter på klima, natur og miljø. Det kan indebære praksisser, der reducerer CO₂-udledning, bedre bevarer naturressourcer, reducerer forurening og forbedrer affaldshåndtering.

Hvorfor?

Dette værktøj giver praktiske forslag til, hvordan du kan gøre din organisation eller dit projekt grønnere. Det giver ideer til, hvordan man kan undgå, reducere og kompensere for sit CO₂-fodaftryk inden for transport og energiforbrug samt tips og inspiration til, hvordan man laver indkøb og håndterer ressourcer og affald på en bæredygtig måde.

Du kan bruge Carbon Footprint til at beregne din CO₂-udledning. Climaider er en anden beregner, der leverer relativt enkle CO₂-regnskabservices.

Beregn dit CO₂-fodaftryk

Før du går i gang, er det godt at have en idé om, hvor jeres udledninger kommer fra, så I ved, hvor I skal fokusere jeres grønningssindsats. Så start med at analysere jeres projekt eller organisations CO₂-fodaftryk.

Når I beregner jeres CO₂-fodaftryk, er det vigtigt at medtage alle udledninger fra jeres aktiviteter og handlinger. Det inkluderer de direkte udledninger, I udleder, når I kører i bil for at besøge en lokal landsby, hvor I har aktiviteter.

Hvem?

Dette værktøj er til medarbejdere, ledere og frivillige i en organisation. Det kan bruges i et partnerskab, i projekter eller af individuelle organisationer. Nogle tiltag kan gennemføres med det samme, mens andre kan kræve et mandat for at blive gennemført. Før du går i gang, er det en god ide, at din gruppe - uanset om I er medarbejdere, ledere eller frivillige - diskuterer jeres mandat og råderum. Hvis I er langt fra beslutningsprocessen, kan I bruge værktøjet til at indsamle ideer, som I kan vise til ledelsen for at fremskynde den grønne omstilling i din organisation.

Hvornår?

Brug dette værktøj til at få simple ideer til, hvordan I kan kickstarte jeres grønne rejse, eller brug det som en del af en struktureret proces til at analysere de områder, I vil fokusere på og udvikle en grøn handleplan ud fra. Hvis I starter et nyt projekt, er værktøjet nyttigt i planlægningsfasen, f.eks. på en forundersøgelse til at starte en samtale om, hvordan I kan mindske jeres klima- og miljøpåvirkning i jeres projekt.

Hvordan?

Når man taler om at gøre organisationer og projekter grønnere, bruger man ofte princippet om at **"undgå, reducere og begrænse"**. Dette princip repræsenterer et hierarki af handlinger, som enkeltpersoner, organisationer og regeringer kan foretage for at mindske deres indvirkning på klima og miljø:

1

Undgå: Det første og mest ambitiøse skridt er at undgå aktiviteter eller praksisser, der er skadelige for miljøet, når det er muligt. Det kan f.eks. være at undgå at tage flyet for at mødes med partnere i Europa eller undgå at servere kødretter. Ved at undgå kan vi forhindre den skadelige skade i første omgang.

2

Reducer: Når det ikke er muligt at undgå at udlede, er næste skridt at reducere den negative påvirkning så meget som muligt. Det kan dreje sig om at reducere energiforbruget, mindske udledningen eller bruge ressourcerne mere effektivt. Målet er at minimere det miljømæssige fodaftryk fra en aktivitet eller praksis.

3

Kompenser: Den sidste mulighed er at kompensere for din negative indvirkning på miljøet ved f.eks. at udligne ens udledninger ved at plante træer, investere i vedvarende energiløsninger eller øge energieffektiviteten. Ideen er at kompensere for den miljøskade, som jeres aktiviteter har forårsaget, ved at gøre noget positivt for klima og miljø et andet sted. Ofte bruges udtrykket offset også til at beskrive denne handling.

I dette værktøj finder I inspiration til tiltag, I kan gøre for at mindske jeres projekters eller organisationers CO₂-fodaftryk med udgangspunkt i at undgå, reducere eller kompensere for jeres udledninger.

Værktøjet består af to trin:

1 **En grøningstjekliste** med inspiration til grønne tiltag og specifikke anbefalinger til at *undgå, reducere og kompensere*.

2 **En grønningsplan**, som I udfylder med tiltagene fra listen, en tidsramme, ressourcer og hvem, der er ansvarlig for implementeringen.

TRIN 1

Grøningstjekliste

Grøn transport	
Cykel frem for bil	☐ Vælg cyklen frem for bilen på kortere strækninger. ☐ Arranger fælles cykelture for social og sjovere transport.
Offentlig transport	☐ Tag offentlig transport, især på længere strækninger. ☐ Godtgør udgifter til offentlig transport for ansatte eller frivillige, der tager offentlig transport frem for bil for at deltage i møder eller aktiviteter.
Grønne køretøjer	☐ Vælg køretøjer med lav udledning, f.eks. hybrid- eller elbiler. ☐ Sørg for at jeres organisations køretøjer er godt vedligeholdt, da en dårligt vedligeholdt bil bruger mere brændstof, går oftere i stykker og har brug for flere reservedele, og dermed genererer mere affald. ☐ Udfordr normen om, at det at køre og eje en bil er forbundet med en bestemt social status. Anskaf i stedet en bil af hensyn til pålidelighed og bæredygtighed.
Deling af transport	☐ Brug delebil- og samkørselstjenester. Se efter apps til samkørsel som for eksempel GoMore. ☐ Lej busser til større arrangementer.

Reducer flyrejser	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Fastsæt et CO2-budget for dine frivillige/ansatte, så de flyver mindre, og følg med i CO2-udslippet fra jeres flyrejser (brug Atmosfair til at beregne udledninger fra flyrejser). ☐ Vælg direkte forbindelser i stedet for flyvninger med mange stop, da CO2-udledningen er højere under start og landing. ☐ Vælg et miljøvenligt flyselskab, dvs. flyselskaber med CO2-reduktionsplaner, miljøvenligt brændstof, nyere fly, en politik for madspild osv. ☐ Når det er uundgåeligt at flyve, så rejs miljøvenligt: pak let, vælg kabinebagage, tilvælg veganske eller vegetariske måltider på flyet, hav boardingkort digitalt kun, køb klimakompensation med jeres billet.
Spar på energien <small>(Disse tiltag kan kræve en høj indledende investering, men kan have en betydelig langsigtet indvirkning på jeres CO2-fodaftryk, og I kan endda spare penge).</small>	
Bæredygtige energikilder	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Invester i solpaneler til elektricitet og varmt vand. ☐ Installer en varmepumpe eller en kedel til biobrændsel. ☐ Tjek, om jeres elselskab benytter vedvarende energikilder (vind, sol, biobrændsel, jordvarme), eller skift udbyder, hvis det ikke er tilfældet.
Varme-/køleanlæg	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Opgrader til energibesparende varme- og køleanlæg for at forberede jer på ekstreme temperaturer. ☐ Forsegl vinduerne ordentligt, og luk vinduesventilationen for at reducere varmetabet eller spare energi på elektriske ventilatorer - det er bedre at lufte ud regelmæssigt i stedet. ☐ Sænk indendørstemperaturen.
Invester i ren energi til madlavning	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Skift jeres madlavningsenergi til elektricitet, solpaneler, LPG (gas), biogas eller lignende. ☐ Invester i energieffektive komfurer, der ikke bruger trækul eller brænde som energikilde. ☐ Benyt et biogasanlæg, hvis I har adgang til råmaterialer som f.eks. madaffald.
Energieffektive apparater og elektronik	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Vælg energieffektive husholdningsapparater (i Europa kan man kigge efter europæiske produkter med en A-G-klassificering). ☐ Installer smart termostater, bevægelsessensorer og lignende. ☐ Udskift 'gammeldags' elpærer med energieffektive LED-pærer. ☐ Indstil computeren til at gå i energibesparende tilstand efter 10 minutters inaktivitet.
Køb grønt	
Gå plantebaseret	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Indfør en plantebaseret madpolitik, og køb/lav vegetarisk mad til møder og arrangementer. Hvis I ikke er klar til at tage det fulde spring, kan I starte med at indføre kødfrie dage. ☐ I kan også gå langsomt frem ved at reducere mængden af kød i retter, dvs. erstatte dele af kødet med grøntsager, f.eks. tilføje grøntsager til frikadeller eller erstatte kød med linser i en kødsauce. ☐ Spis sæsonbestemt mad som f.eks. grøntsager og frugt, der høstes naturligt i løbet af vækstsæsonen.

Køb lokalt	☐ Køb lokalt eller nationalt producerede varer og produkter, hvor deres miljømæssige bæredygtighed og kvalitet kan sikres. ☐ Gå efter mærker, der er miljø- og socialt certificerede, f.eks. FSC, Fairtrade, Svanemærket og Cradle to Cradle.
Miljøvenligt mødested	☐ Gå efter steder med certificeringer, f.eks. Green Key-mærket, Green Globe eller EU's miljømærke (EU EcoLabel). ☐ Lav en miljøscanning af stedet (Se Ecorasmus' tjekliste). Vælg et sted, ☐ der er let at nå med offentlig transport. ☐ Overvej økologlandsbyer eller familiedrevne virksomheder.
Skift til en klimavenlig bank	☐ Skift til en klimavenlig bank, som f.eks. investerer i vedvarende energi og ikke i fossilindustrien (tjek jeres bank på ShareActions liste over 25 europæiske banker).
Grønne tjenester	☐ Vælg et rengøringsfirma og vedligeholdelse og reparationservices, der bruger kemikalier, materialer og ressourcer på en ansvarlig og miljøvenlig måde.
 <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; padding: 10px; display: inline-block;"> <p>Having a sustainable consumption pattern is part of going green. Think of The Triple R - Reduce, Reuse, and Recycle.</p> </div>	
Bæredygtig brug af ressourcer og varer	
Reducer plastik	☐ Minimer brugen af engangsplast ved at skifte til genanvendelige alternativer som stofposer, genanvendelige beholdere osv. ☐ Vælg genanvendelig plast som PE, PP og PET, produkter fremstillet af 'ren' og genanvendt plast eller bionedbrydelig plast.
Reducer brugen af papir	☐ Gå helt digitalt eller print kun, når det virkelig er nødvendigt. ☐ Hvis print er uundgåelig, kan I udskrive de sider, I skal bruge, udskrive på begge sider og vælge bæredygtigt papir.
Reducer madspild	☐ Planlæg måltider for at reducere madspild. ☐ Brug apps som <i>Too Good To Go</i> , <i>Olio</i> og <i>Karma</i> til at købe tiloversmad fra restauranter og supermarkeder til en nedsat pris. ☐ Medbring madbokse til at gemme overskydende mad og tage med hjem eller give væk. ☐ Køb mad fra WeFood eller butikker, der sælger mad, som har overskredet "bedst før"- og "sidste anvendelsesdato".
Bevidsthed om vandressourcer	☐ Installer vandbesparende vandhaner og skylletoiletter. ☐ Opsaml vand fra hustage og jorden, og brug det til at vande planter eller i toiletter. ☐ Etabler afløbsmuligheder i tilfælde af kraftig regn til de omkringliggende kontorer eller andre huse. ☐ Prioritér at filtrere/behandle vand fra vandhanen frem for at købe flaskevand.
Bæredygtige merchandise	☐ Tryk jeres organisations logo på genbrugs-t-shirts i stedet for at få lavet nye t-shirts. ☐ Sy muleposer af genbrugsstof, og få tryk på disse. ☐ Hvis I køber tekstiler, så støt bæredygtige mærker, der prioriterer miljøvenlig produktion og arbejdsforhold. ☐ Skal I have nyt til organisationen, så gå i genbrugsbutikker eller på genbrugsstationer.

Reparation og upcycling	☐ Reparer tøj, elektronik og ting i stedet for at købe nyt. ☐ Organiser reparationscaféer, upcycling-stationer og byttemesser, hvor man kan komme med sine gamle ting og få hjælp til at reparere dem, upcycle dem eller bytte dem til andre ting.
Affaldshåndtering	
Reducer, genbrug og bortskaf affald	☐ Reducer mængden af affald, hvor det er muligt. ☐ Sorter affald i fraktioner, f.eks. papir, metal, plast osv. ☐ Kompostér madaffald - hvis det ikke bortskaffes i et offentligt affaldssorteringssystem. ☐ Overvej at bruge affald til at generere en indtægt, f.eks. ved at indsamle plastikflasker til pant, upcycle gamle dæk som havekasser til dyrkning af grøntsager eller upcycle slidt tøj til tasker, osv. ☐ Sørg for at menneskeligt affald fra toiletter og latriner, samt menstruationsprodukter og andre hygiejneartikler indsamles og bortskaffes på sikker vis.
Grønne udeaktiviteter	
Plant I et væk	☐ Plant træer eller afgrøder omkring kontorer og skoler, hvor det er muligt ☐ (og undgå sprøjtemidler). ☐ Plant et vild-med vilje-bed med blomster og ukrudt for at forøge og fremme biodiversiteten. Hvis I har udendørsarealer, kan I lave jeres egen mini-grøntsags- og urtehave og plante frugttræer. Hæng fuglekasser op, sæt fuglebad ud, byg insekthoteller mm.

TRIN 2 → Lav en grønningsplan

Download grønningsplan-skabelonen fra DUFs klimaværktøjskasse. Udfyld grønningsplanen med de ideer og tiltag I fandt på listen, som I vil gennemføre. Sørg for, at de er realistiske og opnåelige for jer, og tilpas dem om nødvendigt, så de passer til jeres projekt og organisation. Gennemgå derefter følgende parametre:

- **Prioritet:** Hvor højt vil I prioritere indsatsen? Hvis det er et vigtigt område for jer, så giv det en 3'er - hvis det ikke er så relevant igen, så giv det en 1'er.
- **Barrierer:** Hvilke eventuelle barrierer skal I overvinde for at gennemføre tiltaget? Det kan være målgruppen mangler viden om vigtigheden af klimahandling eller at I på kontoret ikke har affaldssorteringsspande.
- **Hvordan:** Beskriv udførligt, hvordan I vil gennemføre tiltagene.

- **Hvem/Hvor:** Skal tiltagene finde sted i jeres egen organisation, i jeres projekt og/eller i partnerorganisationen? Hvem vil være ansvarlig for at tiltagene bliver gennemført og fulgt op på?
- **Ressourcer og tidsramme:** Hvilke ressourcer har I brug for til at gennemføre tiltagene? Inden for hvilken tidsramme forventer I at have implementeret indsatserne fuldt ud?

Til sidst når I har lavet jeres grønningsplan og sat mål for jeres grønningsindsatser, skal I overveje, hvordan I vil følge op på jeres fremskridt for at sikre, at I når jeres klimamål.

Vær også opmærksom på, hvordan tiltagene bliver godt forankret i jeres organisation, og hvordan I får skabt en varig positiv effekt for klimaet og miljøet.

Nedenfor er et eksempel på en grønningplan, som I kan lade jer inspirere af.

Grønt tiltag	Prioritet	Barrierer	Hvordan	Hvem/hvor	Ressourcer og tidsramme
Anskaf genbrugs t-shirts til de frivillige	2	Frivillige tænker brugte t-shirts er billige, beskidte og af dårlig kvalitet.	Vi vil lave en træning om tekstilindustriens rolle i klimakrisen og kapacitetsopbygge de frivillige med viden om betydningen af cirkulær økonomi.	Frivillige i den Danske projektgruppe og I partnerorganisation	Vi laver en træning om to måneder. Vi skal have tid til at undersøge, og planlægge et kursus og invitere en ekspert.
Spar energi på afkøling	3		Vi vil reducere brugen af elektriske ventilatorer og i stedet lufte ud regelmæssigt for at sikre en behagelig indendørstemperatur.	Partnerorganisation	Med det samme.

Hvordan overvåger vi fremskridt?
 Vi følger op på de månedlige møder med frivillige. Ledelsesgruppen overvåger fremskridtene og diskuterer dem regelmæssigt på ledermøderne.

Hvordan sikrer vi, at vores indsats har en varig effekt?
 Vi vil udarbejde et bæredygtighedscharter for vores organisation, som skal underskrives af ledelsen, og en grøn guide til vores frivillige, som de nemt kan implementere grønne metoder i deres aktiviteter.

Mere inspiration

Se **DUFs Klimaværktøjskasse**, hvor I kan finde inspiration og flere klimaværktøjer til at styrke klimaarbejdet og grøn omstilling i jeres organisation og projekter.

CARE International tilbyder et gratis **onlinekursus på 1 time for at blive en klimasmart organisation**. Kurset introducerer til behovet for at reducere CO₂-udledninger og gennemgår, hvilke områder I som organisation kan fokusere på for at grønne jeres praksisser.

Organisationen, Dansk ICYE, har uddannet frivillige gennem i et **Grønne Ambassadører-projekt**, hvor unge frivillige bl.a. har udviklet en håndbog til at rejse bæredygtigt ud som frivillig med en bevidsthed om ens aftryk på klima og miljø.

Ecorasmus har udviklet en grønningssguide til internationale ungeprojekter med syv emner til at gøre jeres projekter og organisation grønnere. Emnerne dækker over lokaler, mad, materialer osv., og I finder også eksempler på "best practices" fra ungeprojekter fra hele Europa